

Villatocht in de Var

Het departement Var, gelegen in het zuiden van Frankrijk aan de Middellandse Zee, heeft oneindig veel te bieden als het gaat om natuurschoon en cultureel erfgoed. Herenhuis bracht een bezoek aan drie opmerkelijke villa's waar architectuur, kunst en natuur op een wonderlijke manier samensmelten.

Tekst | Veronique Helmink

Villa Noailles

We starten onze toer in Hyères-les-Palmiers, de meest zuidelijk gelegen trekpleister van de Côte d'Azur. In de straten van de oude stad, waar duizenden wuivende palmbomen je begroeten, zijn het vooral de vorstelijke neoclassicistische villa's uit de belle-époque-periode die de aandacht trekken. Totaal anders is de bouwstijl van Villa Noailles. Het 'moderne' huis, iets hoger op de heuvel gelegen, biedt een waanzinnig mooi uitzicht over de stad en de azuurblauwe zee. Het adellijke echtpaar Charles en Marie-Laure de Noailles liet hier tussen 1923 en 1925 hun vakantiehuis bouwen. Architect Robert Mallet-Stevens ontwierp de villa met aan de buitenzijde verspringende kubussen die slim in elkaar grijpen, met een horizontale lijn en zonder enige opsmuk. Om het licht zoveel mogelijk naar binnen te halen, werden alle woonvertrekken op het zuiden gericht. Inspelend op het veranderende denkbeeld over persoonlijke hygiëne kregen alle slaapkamers een eigen badkamer. Maar daar stoppen de moderniteiten nog lang niet, want naar wens van het vermogende echtpaar werd er een inpandig zwembad gerealiseerd van gewapend beton met een gevel van glas, waarvan de ramen in de vloer konden verdwijnen: een zeer ingenieus systeem voor die tijd. Bovendien hing er in ieder vertrek een klok, die allemaal volgens een centraal systeem met elkaar verbonden waren.

Oude foto van het binnenzwembad, 1928.

De logeerkamer naar ontwerp van Sybold van Ravesteyn, 1926.

Theo van Doesburg en Sybold van Ravesteyn mochten ieder een kamer ontwerpen

Voor de inrichting van het huis nodigden Charles en Marie-Laure jonge opkomende internationale artiesten uit om iets voor Villa Noailles te creëren. Vanuit Nederland waren dat Theo van Doesburg en Sybold van Ravesteyn. Zij mochten ieder een kamer ontwerpen. Het ontwerp voor de logeerkamer uit 1925 van Van Ravesteyn heeft een voor die tijd hypermoderne uitstraling. Marie-Laure en Charles waren dol op zijn unieke creatie die perfect bij de architectuur van het huis paste. De meubelen werden in een atelier in Utrecht vervaardigd en werden begin 1926 per boot naar Marseille gebracht. Van Ravesteyn volgde ter plaatse de ontwikkeling op de voet en beschouwde zijn ontwerp als een totaal kunstwerk. Het interieur werd gecombineerd met door hemzelf ontworpen lampen en een kunstwerk van Piet Mondriaan, door het echtpaar aangekocht op zijn advies.

Charles en Marie-Laure in 1928.

Andere veelbelovende en vernieuwende kunstenaars die een bijdrage leverden aan de villa waren onder meer Louis Barillet, René Prou, Djo-Bourgeois, Eileen Gray, Marcel Breuer en Pierre Chareau. Buiten is het de experimentele driehoekige tuin van Gabriel Guevrekian die nog altijd de aandacht trekt.

Gasten kregen bij ontvangst allemaal hetzelfde badpak uitgereikt

Charles en Marie-Laure de Noailles waren belangrijke mecenasen voor de kunstenaars uit hun tijd. Het genereuze stel bood de artistieke avant-garde een plek in hun huis, waar ze tentoonstellingen, ontmoetingen en voordrachten organiseerden. Maar ook op het gebied van gezondheid was het stel hun tijd ver vooruit. Gasten kregen bij ontvangst allemaal hetzelfde badpak uitgereikt en van iedereen werd verwacht om actief deel te nemen aan de verschillende oefeningen in het zwembad, de gymnastiekzaal of op de squashbaan. Van Man Ray tot Alberto Giacometti en van Jean Cocteau tot Salvador Dalí en Pablo Picasso: allemaal waren ze te gast in de villa die als proeftuin van de moderne kunst fungeerde.

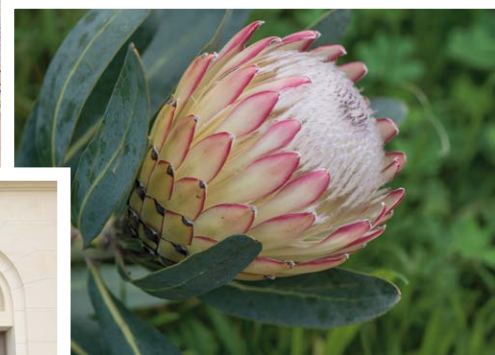
Na het overlijden van zijn vrouw in 1973 verkocht Charles de Noailles de villa aan de stad Hyères. Van de huiselijke sfeer is tegenwoordig niet veel meer in de villa terug te vinden. Wel is er nog altijd de Sybold van Ravesteynkamer met een reconstructie van zijn meubelontwerpen. Als kunstcentrum vinden er tegenwoordig regelmatig tentoonstellingen plaats, waarbij de villa ook nu als springplank voor jonge kunstenaars fungeert.

Domaine du Rayol

Vanuit Hyères rijden we in een klein uurtje naar het Rayol-Canadel-sur-Mer. De Parijse zakenman Alfred Théodore Courmes kocht in dit kleine dorpje een twintig hectare groot ongerept natuurgebied en liet hier in 1927 een majestueus landhuis bouwen, ontworpen door de architect Guillaume Tronchet. In de jaren die volgden, werd het landgoed nog eens uitgebreid met een nieuwe charmante villa, waar Alfred met zijn vrouw Thérèse later introk, een boerderij en een bescheiden strandhuisje. Vanwege het milde zeeklimaat bracht het echtpaar hier de wintermaanden, van oktober tot maart, door. Het grote landhuis met de opvallende gebogen trappen aan de zuidzijde kende gedurende de opeenvolgende jaren meerdere bewoners, maar kwam sinds de jaren zestig van de vorige eeuw leeg te staan. Hierdoor kwam het ernstig in verval. Geluk bij een ongeluk is dat daardoor de authentieke elementen grotendeels bewaard zijn gebleven. De afgelopen jaren zijn het zachtgele landhuis en de karakteristieke woonvilla weer tot in de puntjes gerestaureerd. Tezamen met alle andere bouwwerken op het landgoed vormt het nu een unieke getuigenis van een vroegere luxe winterresidentie aan de kust.

De deplorabele staat van het huis was ook overgeslagen op de door de tuinliefhebber Alfred Courmes aangelegde fraaie siertuinen, moestuinen en de boomgaard. In 1989 werd de hulp van landschapsarchitect Gilles Clément ingeroepen om de tuinen van het landgoed nieuw leven in te blazen. Tegenwoordig kunnen bezoekers hier exceptionele tuinlandschappen uit de hele wereld ontdekken. 'Domaine du Rayol' is daardoor misschien wel dé meest mediterrane tuin van Frankrijk geworden.

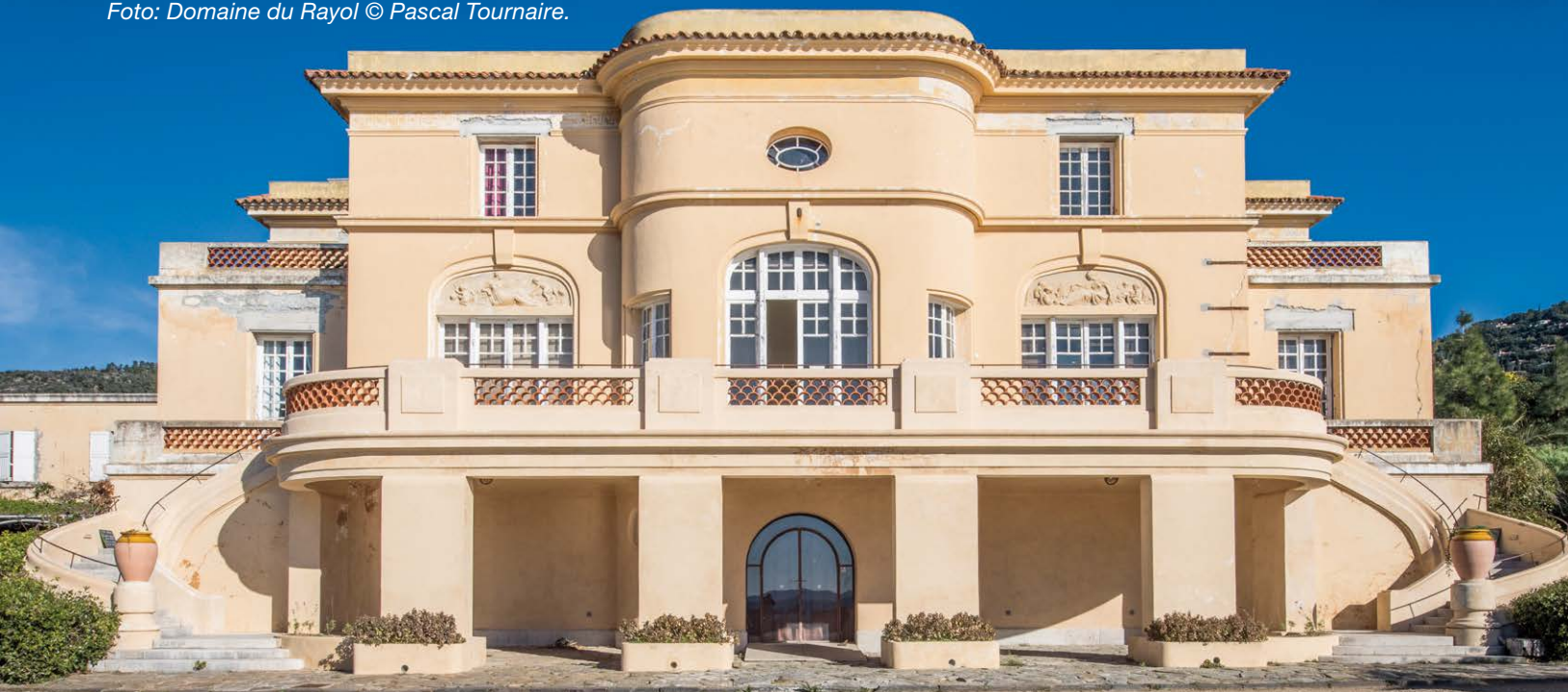

Een bloeiende Protea of suikerbos in de Zuid-Afrikaanse tuin. Foto: Domaine du Rayol © Pascal Tournaire.

De gevel van het huis aan de zuidzijde.

Foto: Domaine du Rayol © Pascal Tournaire.

Maison Foncin

Op een steenworp afstand van Domaine du Rayol vinden we in Cavalaire-sur-Mer een ander juweel: Huis Foncin. Aan het einde van de jaren 1880 ontdekte het jonge echtpaar Foncin het landgoed van vijftien hectare groot. Pierre Foncin besloot hier een huis te bouwen dat hij als huwelijksgeschenk aan zijn vrouw gaf. Het grote witte huis werd in 1894 op de top van een ruim honderd meter hoge heuvel gebouwd en fungeerde sindsdien als oriëntatiepunt voor de scheepvaart.

Pierre Foncin was een Franse hoogleraar, historicus, geograaf en vooral een beroemde cartograaf, die maar liefst 26 miljoen schoolboeken verkocht en zo een fortuin vergaarde. Hij was ook medeoprichter van de Alliance Française: een Franse organisatie die tot doel heeft de Franse taal en cultuur buiten Frankrijk te promoten.

Als groot liefhebbers van boeken en natuur zorgde de familie Foncin uitstekend voor hun domein en ontvingen ze hier beroemde bezoekers als monsieur Gustave Eiffel: dé architect van de Eiffeltoren. Na de dood van hun vader in 1917 verbleven de dochters Mireille en Myriem van tijd tot tijd in het maison. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het huis door de Duitse soldaten geconfisqueerd en volledig groen geschilderd. Na de oorlog kreeg het huis zijn witte kleur weer terug en in 1975 besluit Mireille om permanent op

Foto: Cavalaire Maison Foncin © Soliver

Foto: Cavalaire Maison Foncin © Soliver

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het huis groen geschilderd

Foto: Cavalaire Maison Foncin © Pitch

het domein te gaan wonen. Als krasse oudere en verstoken van alle luxe als elektriciteit en verwarming blijft ze hier tot op hoge leeftijd in haar eentje wonen. Zelfs een omringende natuurbrand krijgt haar het huis niet uit. Omdat Mireille niet wil dat het landgoed in handen van investeerders valt, schenkt zij het in 1977 aan het 'Conservatoire du Littoral'. Hierdoor blijft het uitzonderlijke natuurgebied rondom het landhuis behouden en is het beschermd tegen de optrekkende verstedelijking.

Deze uitzonderlijke plek die ooit aan de Foncins behoorde, is enkel onder begeleiding van een gids te bezoeken*. Tijdens een wandeling van ongeveer 2,5 uur vertelt de gids over de geschiedenis van het huis en de familie. Onderweg ontvouwt zich het unieke landschap. Neem wandelschoenen mee, want de toegang tot de villa is via een steil bospad. Eenmaal boven geniet je van het spectaculaire uitzicht over de Middellandse Zee en het interieur van het prachtige huis. Op de eerste verdieping is een tentoonstelling over de geschiedenis van de cartografie en de familie Foncin ingericht. ■

*Let op: tickets dienen vooraf online besteld te worden via www.cavalaire.fr

Pierre Foncin met zijn dochters Mireille en Myriem.

Tip: Fort van Brégançon

Het op het schiereiland gelegen fort van Brégançon, gebouwd tussen de vijftiende en zeventiende eeuw, fungeert sinds 1969 als vakantieverblijf voor de Franse president. Georges Pompidou was de allereerste president die hier zijn vakantie doorbracht. In de jaren die volgden waren het Valéry Giscard d'Estaing, François Mitterrand, Jacques Chirac, Nicolas Sarkozy, François Hollande en tegenwoordig Emmanuel Macron die hier in de augustusmaand tot rust komen. De binnenzijde van het fort oogt totaal anders dan de defensieve buitenzijde. Het interieur is grotendeels ingericht met meubelen van Pierre Paulin. Aan de wanden hangen kunstwerken, uitgekozen door presidentsvrouw Brigitte Macron. Het fort is enkel met vooraf gereserveerde tickets te bezoeken via www.fort-bregancon.fr

